

VYCHOVATELSKÉ LISTY.

Časopis věnovaný zájmům křesťanského vychování.

„Kdo Mne následuje, nebloudí ve tmách,
praví Pán.“ Tom. Kemp. I. 1.

O nakažlivých nemocích ve školách.

Napsal MUDr. J. O. S.

Ke skupině nakažlivých nemocí ve věku dětském nejčastěji se vyskytujících čítáme: spálu, spalničky, neštovice pravé a ovčí, zarděnku.

Největší význam pro školu mají právě dvě z uvedených nemocí, jelikož jsou nejčastější. Neštovice od té doby, co zavedeno nucené očkování, jsou stále řídkším zjevem.

Všem nakažlivým nemocem jest to společné, že nakažlivina přenáší se z nemocného na zdravého. Způsob, jakým se toto přenášení děje, jest velice různý. V obyčejném životě stačí jen sebe menší styk s nemocným, by osoba zdravá se nakazila: jindy šat, prádlo a jiné předměty, s nimiž nemocný ve styk přišel, mohou býti nositelem nákazy a ji na jiného přenést.

Po vniknutí nakažliviny do těla zdravého neobjeví se ihned příznaky oné choroby, nemožno tedy nijakým způsobem rozpoznati vzniklou nákazu, nýbrž trvá to vždy jistou dobu, již nazýváme inkubačním stadiem. Doba tato je v některých nemocích dosti určitá, v druhých však brzy kratší, brzy delší. Tak u spalniček trvá tato inkubace 8-10 dní, u spály někdy pouze 24 hodiny, ale jindy až 17 dnů, za průměrnou platí doba 7 dnů. Po uplynutí tohoto inkubačního stadia vypukne teprve nemoc vlastní.

Průběh nakažlivých nemocí je celkem velice pravidelný, tak že lze při každé rozeznati několik období. Každá počíná horečkou bez jakýchkoli význačných příznaků; pak nastává stadium vyrážkové, po něm sleduje blednutí vyrážky, zasychání, odlupování, načež nastává konečně uzdravení.

Chci zde čtenáře seznámiti s oněma dvěma nemocemi, jež mezi školní mládeží nejvíce řadí, to jest se spalničkami a spálou.

Spalničky, jinak osypky jsou nejobyčejnější dětskou nemocí. Ve větších městech jsou nemocí endemickou, časem však se rozmnožují případy tak, že možno mluvit o epidemii až i pandemii. V menších městech a vesnicích vyskytují se však čistě epidemicky. Jest to nemoc neobyčejně snadno přenosná, tak že většina lidí ji v životě svém prodělá. Nakažlivina přenáší se, jak již dříve zmíněno, dotekem s nemocným, vzduchem, šatem, prádlem a jinými předměty, s nimiž byl nemocný ve styku.

Spalničky vyskytují se v každém věku, nejvíce případů přihází se však mezi třetím a pátým rokem. Kdo je již jednou prodělal, bývá obyčejně nového onemocnění uchráněn.

Inkubační stadium t. j. od vniknutí nakažliviny až do objevení se prvních příznaků trvá 8-10 dnů. Po uplynutí této doby dostavují se náhle

horečka a katarrhy spojivek očních, sliznice nosní, hrtanové a průdušek. Zmíněné katarrhy způsobují obvyklé obtíže: palčivý pocit v očích a světloplachost, slzení, kýchání a kašel. Tyto příznaky trvají obvykle 3—5 dnů, načež dostavuje se vyrážka. Tato vyrazí především v obličeji, přechází odtud na krk, trup a končetiny, tvoří z počátku jen skvrny, které se však rychle mění v pupínky barvy růžové neb červené, jež pod tlakem prstů na okamžik mizí. Během tří dnů jest celé tělo vyrážkou poseto. Toto stadium vyrážky trvá asi tři dny, načež počne vyrážka mizeti, a to v témž pořadu, jak se byla objevila. Pak se počne pokožka olupovat. Horečka klesne na normu, katarrhy se mírní, a úplné uzdravení nastává koncem 2. týdne.

Veliký počet osypek končí příznivě, avšak osypky mohou býti samy sebou onemocněním velmi těžkým: jindy přidružují se různé jiné nemoci, které předpověď povážlivě kalí. Tak objevuje se někdy zánět plic velmi nebezpečný, jindy zánět průdušek pokročí na nejjemnější větve a ohrožuje život nemocného.

Vedle naznačeného normálního průběhu spalniček jsou ještě různé anomální formy, jež však mají význam jen pro odborníka.

Druhou obávanou chorobou dětskou je spála (šarlach). Náleží mezi nejčastěji epidemicky vystupující infekční choroby a ohrožuje často celé obce a kraje. Příčina není nachlazení, jak se ještě namoze věří, nýbrž nákaza způsobená specifickým mikrobem. Každé individuum není stejně ke spále náchylné; děti méně než 10 roků staré tvoří téměř 90% všech případů. Nejsnáze přenáší se nakažlivina s nemocného v době, kdy se olupuje.

Nemoc ohlašuje se z pravidla vrhnutím, které již provázeno bývá vysokou horečkou. Děti jsou rozpaleny, ztratí chuť k jídlu, žízň. Zároveň jeví se zapálení mandlí, které brzy stává se diftheritickým. Na to objeví se vyrážka červená, šarlatová (odtud šarlach), a to nejdříve na krku, na to na trupu, pak na končetinách. Obličej, ač-li ho vůbec vyrážka zastihne, zastihuje nejpozději, při čemž bradu a pysky obvykle vynechává. Po pěti dnech počíná olupování, nejprve na krku, později i jinde; pokožka olupuje se v celých cárech.

Průběh spály je velice různý; jsou případy lehké, probíhající v 8 dnech dobře, jsou však také případy, které i ve dvou dnech usmrcují. Nebezpečí hrozí netoliko od vysoké horečky, ale i od sdružené choroby krční, diftherie, která často nabývá hrozivých rozsahů, a život nemocného značně ohrožuje. Velice častou komplikací spály bývá zánět ledvin, zánět středního ucha, zduření mízních žláz a j.

Většina případů spály probíhá příznivě, nicméně musíme spálu pokládati za chorobu velice nebezpečnou, jelikož nebezpečí hrozí od celé řady chorob následných.

To jsou ony dvě nemoci, již známy býti mají každému učiteli, jelikož je to právě nejčastěji-škola, která jakožto shromaždiště mládeže nejpříznivější půdu ku šíření se jich poskytuje.

Nastává otázka, co má učitel dělati v době hrozící epidemie?

Učitel věnovati má v době vypuklé epidemie zdravotnímu stavu žactva náležitou pozornost. Zpozoruje-li u některého žáka zánět spojivky oční (jevící se jako „červené oči“), dále rýmu, kašel, obtíže anginosní, neb vůbec horečku, má případ ten pokládati za podezřelý a dítě jím stížené ihned ze školy domů poslati.

Děti po přestálé nemoci budte na tak dlouho ze školní návštěvy vyloučeny, dokud potvrzením lékařským nebude prokázáno, že více žádné nebezpečí pro ostatní žáky nehrozí.

Rovněž žáci, kteří v téže domácnosti společně s osobou nemocí takovou stíženou bydlí, nesmí do školy tak dlouho přijít, dokud není jistota, že pro mládež školní žádného nebezpečí nákazy není.

Ve třídách budiž k tomu přihlíženo, by byly často a důkladně větrány, a podlaha řádně čistěna.

Děti budtež poučeny, že nesmějí navštěvovati domů, v nichž jsou nakažlivé nemoci.

Nebudiž dovolováno, by mládež hromadně doprovázela pohřby osob zemřelých nakažlivou nemocí.

Stalo-li by se, že by se případy množily, jest částečné neb úplné uzavření školy nutné.

Jak vidno, jsou učitelé při hrozící epidemii důležitým činitelem, s nímž se nezbytně musí počítati. Rozsah epidemii dal by se často značně umírnit, kdyby učitelům dostalo se většího předběžného hygienického vzdělání, než tomu dosavad.

(Příště dále.)

Úvaha o postavení katechetově.

(Dokončení).

Jestliže by někdo pisateli namítal, že takových případů, kdyby katecheta se správcem duchovním v neshodě žil, přece jen málo jest, připouštím to a vysvětluji tím, že mezi nimi bratrská láska, jaká mezi členy téhož stavu bývá, neshody, jež by vzniknouti mohly, hned z počátku udusí; vysvětluji to také tím, že při nepatrném stáří škol měšťanských a hlavně při nepatrném stáří praxe dosazovati katechety samostatné, dále při namáhavé práci katechety, málo doposud jest katechetů, kteří ve službě své sešedivěli a proto po většině místa na školách měšťanských mladšími kněžími obsazena jsou.

Avšak tvrdím-li, že těžší bývá shoda katechety s ředitelem školy, tu jistě naleznu ohlas u všech katechetů, jakož i u těch, kteří postavení katechetova si všimají.

Kdežto neshoda mezi správcem duchovním a katechetou bývá výsledkem různých povah, různých okolností, jež se dají přemoci při dobré vůli-ovou stran, bývají často (často pravím, ne vždy) neshody mezi katechetou a ředitelem z á s a d n í, plynouce ze zásad sobě odporujících. Domnívat se velmi často ředitel, že by se to nesrovnávalo s jeho úřadem ředitelským, aby byl smýšlení tak kaceřovaného jako katecheta a proto pluje s proudem liberálním, jenž větší část učitelstva s sebou strhl.

První tedy příčinou neshod mezi katechetou a ředitelem bývá liberální názor ředitelův na školu a výchovu.

Kdežto katecheta v duchu náboženském chce děti vésti, ředitel-liberál, jsa úplným nepřitelem výchovy na základě náboženském, na mládež úmyslně opačným směrem působí. Není ještě příliš zle katechetovi, kde ředitel pasivně si vede a jen při některých příležitostech svému přesvědčení průchod dá, jinak však katechetovi nepřekáží na děti působiti ve směru náboženského přesvědčení svého. Avšak běda, kde ředitel je rázu takových liberálů, kteří reklamují svobodu jen pro názor svůj, jinému zuřivě vypovídajice nepřátelství; tam zajisté katecheta jest politování hoděn; neb co svou úmornou prací vystaví, hledí ředitel svým slovem a působením zničiti.

Býváť snahou ředitele-liberála, aby škola, kterou on spravuje, co nejméně rázu náboženského zachovala, za to však liberálům se líbila.

Působení katechetovo v tom případě i tím stíženo bývá, že on pracuje sám, kdežto ředitel ve sboru svém dosti najde učitelů, kteří s ochotou, a ne-li s ochotou, tedy pod vlivem jeho moci ředitelské dle jeho plánů pracují.

Nedomnívej se však nikdo, že působení těchto vychovatelů jest veřejné. Nikoliv. Recept, jak to tací páni ředitelé dělají, jest tento: S katechetou sladce mluví, ruku tisknou, zdánlivě každé přání jeho vyplní, ano i rozhněvají se, když některý učitel příliš okatě před dětmi své působení na jevo dal, avšak v duši své úplně s ním se shodují a volné pole jeho činnosti ponechávají. Za to však s tím větší bezohledností ničí, neb aspoň značné překážky v cestu klade učitel, jenž nedávaje se strhnouti proudem liberálním v duchu a v souhlase s katechetou pracuje. Ten musí býti dle svobodomyšlného názoru jeho ubit, nebo aspoň o chuť tak pracovati oloupen. Aby toho dosáhl ředitel, ukazuje mu očividně svou nepřízeň a dává mu při každé příležitosti svou ředitelskou moc pocítiti.

K neshodám mezi katechetou a ředitelem pomáhá také nejasné jeho zákonité postavení proti řediteli. Že má katecheta vůči řediteli jiný poměr služební než ostatní učitelé, jest úplně jisto. Zákon praví, že katecheta podroben jest řediteli ve věcech služebních; tato slova ve věcech služebních jsou velmi elastická a dají se vyložiti rozličně v neprospěch katechety.

Tak musí na př. katecheta bez odporu přijmouti, chce-li ředitel při jeho vyučování hospitovati, ačkoliv tu žádného zákonitého důvodu není. Praxi však se stalo, že katecheta chová se k tomu passivně.

Rovněž co do rozsahu hospitace ředitelovy není žádného určitého ustanovení zákonitého. (Výklad některých nařízení, jež níže podáváme, by ovšem mohl objasniti, co smí posuzovati ředitel, avšak výklad ten není autentický a proto lze proti němu se strany ředitelovy činiti námitky.) Jedni tvrdí analogicky s ústavy středními, že ředitel smí posuzovati kázeň a metodu katechetovu; druzí však míní, že ředitel nesmí co se metody vyučování náboženského týká žádné výtky katechetovi činiti. Neboť látka náboženská tak úzce souvisí s methodou svého podávání, že nelze posouditi řediteli, zda katecheta správné metody při výkladu svém užil, zvláště proto, že mnohé pravdy náboženské k výkladu svému žádají metody syntetické, jiné analytické, analytická metoda však nemá místa při učení ostatním.

Tito poslední připouštějí, že výtky ředitelovy ku kázni se vztahovati mohou. Tomu zdá se nasvědčovati výklad nař. minist. z r. 1870 a §§ 1. a 2. zákona říšského z r. 1868, jak proveden v „Katechetské příloze“ „Vychovatele“ roč. I.

§ 34. nař. minist. záležitostí duch. a vyuč. ze dne 20. srpna 1870 č. 7648 zní: „Správce školy jest oprávněn dohlížeti ku vnitřním záležitostem školním a řídit je. Zvláště jest správce školy povinen přihlížeti k tomu, by řád školní bedlivě byl zachováván. Na správce školy náleží, pokud čas toho dopouští by navštěvoval hodiny vyučovací svých spoluučitelů a spoluučitelek a naléhal na to, aby nepořádky a zlé zvyklosti, jsou-li jaké, se odstranily. — Toho, co správce školy v té příčině nařídí, mají učitelé poslušni býti. Měl-li by některý učitel za to, že takové nařízení odporuje zákonu nebo řádu školnímu, má právo a jest povinen oznámiti to okr. úřadu školnímu.“

Dle tohoto ustanovení jest správce školy oprávněn navštěvovati hodiny podřízených učitelů, nikoliv však katechetů, a to proto, ježto bezprostřední dozor nad vyučováním náboženství ponechán jest církvi, jak zřejmě zní

§§ 1. a 2. zák. ř. ze dne 25. května 1868: „Nejvyšší řízení veškerého vyučování a vychovávání a dohlížení k němu přísluší státu a vykonáváno bude orgány i zákonem k tomu ustanovenými. Bez újmy tohoto práva dohlédacího zůstaveno jest každé církvi nebo společnosti náboženské, by opatrovala i řídila vyučování a cvičení v náboženství rozličných vyznavačů víry ve školách obecných i středních a k obojímu dohled měla. Na vyučování v jiných předmětech v těchto školách nemá církev žádného působení.“ — Dle toho na vyučování náboženské dozírají církevní orgány, a tím vyučování náboženské neodvislé jest od ostatního a správci školy přináležejí jen péči míti o zevnější pořádek náboženského vyučování, jako dodržování hodin, řádnou návštěvu, řádné vedení knih a pod. C. k. školdozorci však jsou oprávněni na základě smlouvy s bisk. ordinariaty účastniti se vyučování náboženství a nahodivši se nedostatky oznámiti úřadu církevnímu, správci školy to však dle zákona nepřisluší.

Příslušelo by dle tohoto výkladu řediteli pouze právo dozírati na katechetu ve věci kázně. A tu i co do způsobu výtky, již by ředitel pro špatnou kázeň katechetovi udělití chtěl, různí se mínění. Jedni totiž tvrdí, že nemusí katecheta dovoliti, aby mu jakákoliv výtka o kázni veřejně před sborem učiněna byla; jiní však praví, že ze služebního poměru katechetova proti řediteli věc úplně jasná jest a že tudíž jako učitel, tak i katechetovi smějí býti před celým sborem učitelským vytýkány vady ve školní kázni ředitelem pozorované.

Při neshodách pak z uvedených příčin plynoucích, třeba jedině na rozhodnutí vyšších úřadů spoléhati a poněvadž katecheta přílišné naděje nemá na benevolenci vyšších úřadů školních, obyčejně raději ustoupí. K tomu jsou také dle nynější praxe i od církevní vrchnosti katechetai pobádáni, aby se všem konfliktům z těchto neodůvodněně vyvozovaných práv ředitelových vyplývajícím co možná vyhnuli a tak nevyvolávali rozhodnutí úřadů školních, jež by zajisté dle analogie ústavů středních v jejich prospěch zněla.

Toť jsou věci, jichž zásadní výklad velmi snadno ke sporům mezi ředitelem a katechetou vésti může.

Přehlédneme-li vše, co jsme o poměru katechety ku správci duchovnímu a řediteli pravili, tu vidíme, že katecheta má postavení velmi zlé, žádá-li se na něm, aby na obě strany dobrou vůli zachoval. Jeden z našich kolegů-katechetů trefně říkává, že mu to připadá, jako by seděl na dvou židlích; pohne-li se volněji v tu neb onu stranu, ocitá se pod židlemi. A věru dobře se to hodí: často vyhovuje-li katecheta řediteli, vidí kyselost se strany správce duchovního, vyhovuje-li správci duchovnímu, vidí kyselost na straně ředitelově.

Jak smýšlí pokrokové učitelstvo, zřejmo z následujícího dopisu:

Milá Mária !

Měla a mám Tě vždy za učitelku vynikajícího praktického rozumu a proto nemohu jinak si v hlavě srovnati, že Ty, právě Ty mohla bys smýšletí klerikálně.

Ty že, Márinko, svým bystrým umem nedovedla bys rozeznati vnější — prázdnou formu — (klerikalismus) od vnitřního náboženství, o němž se nemluví — protože jest věcí svobody svědomí?

Psala jsem sl. N. . . , že bych skutečně splakala, kdyby něco — co mám za dávno již překonané — co je k duchu doby v poměru tuze reakčním mělo mezi nás zaseti nesváry a přivoditi roztržku! Pak bych nehájila více moderní ženy, ale za pravdu bych dala těm, jež až dosud za její hánce jsem měla, že daleko a vysoko nad ni stojí dnešní svobodomyšlný muž.

Jsi prý členkou Katolické jednoty a členem Svobodomyšlné jednoty N. . . . ské odpíráš býti.

Ale, Márinko, což ti spornými jsou pojmy křesťan a katolík?! Myslím, že křesťany jsme všichni, že jimi byli i ti nejsvobodnější lidé (Voltaire, Rousseau); všichni věříme v Boha, vždyť popíráti ho, bylo by tolik, jako viděti a pozorovati hodiny a při tom nevěřiti v hodináře (Voltaire); všichni svobodomyšlní věří i v Krista, ale jen jako člověka, jehož božství mohlo záležeti jen v tom, že zákony mravní byly v jeho nitru neobyčejně jasné a On sám nikdy jinak se za syna božího nevydával, než právě tou nesmírnou světlou svou schopností chápati Jeho zákony (vůli). — Studuj jen Renana a dozvíš se, že Ježíš měl bratry a sestry (avšak už něco podobného nám povídal o něm hned na ústavě profesor, ale zaraziv se — odbočil jinam), že odešel ze své domoviny, poněvadž poznával, že žádný prorok vzácný ve své vlasti atd.

Všichni svobodomyšlní křesťané věří, že lidé malí, nechápající vznešené jeho učení (a kdo by se tomu divil, že tenkrát Ho nemohli pochopiti, když dnes skoro po dvou tisících let většina Ho ještě nechápe, však jest učení jeho tak veliké, že na celou věčnost stačí) Ho usmrtili. (To — jak dějiny ukazují — potkává všechny velikány.) Jest tak krásné, co Renan o něm píše, že nemohu Ti toho necitovati. „Ježíš byl bytostí, jež lidstvo k božství přiblížila nejvíce. Lidstvo jako celek obsahuje množství nízkých tvorů, vynikajících nad zvíře jen tím, že jest jich sobectví prohanějším. Avšak uprostřed tohoto nízkého jednotvárného davu zvedají se sloupky k nebi, svědčící o ušlechtlejším poslání. Ježíš jest nejvyšší z těchto sloupů, ukazující člověku, odkud přichází a kam jíti má. V něm se slunilo vše dobré a vznešené naší povahy; zápasil s týmiž vášněmi, s nimiž zápasíme my, žádný anděl boží mu nedal síly mimo jeho dobré svědomí; žádný ďábel ho nepokoušel, mimo toho, jež každý nosí v srdci.

Je pravděpodobno, že právě jako vinou jeho učedníků ztraceny pro nás mnohé jeho znamenité vlatnosti, tak bylo zatajeno mnoho jeho chyb. Avšak ještě nikdo nedovedl dáti v životě přednost zájmům lidstva před malichernou láskou k sobě jako On. Oddav se úplně své myšlence — podřídil jí vše do takové míry, že ku konci Jeho života svět proň více neexistoval.“ — — —

„Zrodí se taková bytost ještě jednou, nebo musí se svět spokojiti a kráčet po drahách, jež mu otevřel smělý tvůrce dob starých? Nevím — ať jsou neočekávané změny budoucnosti jakékoli, Ježíš nebude nikdy předstížen. Všichni věkové budou hlásati, že mezi syny země nenarodil se nikdo větší nad Ježíše.“

V to všechno věří svobodomyšlní křesťané, ale nevěří v absurdní, hroznou legendu, že by Otec pro usmíření svého hněvu s lidstvem žádal si potupné smrti svého jednorozeného syna, nevěří v nesmyslné, hříšné pověry, že by Bůh denně se proměnil v chléb a víno (při mši katol.) a pak vstupoval do lidských těl (to je strašná urážka Nejvyššího), nevěří ve

všechnen ten vnější kultus bohoslužby, jež Kristus zavrhoval ve svém kázání na hoře: „Chceš-li se modlit, zajdi do komůrky své a pomodli se v skrytě.“ — „Nebudete se Otci mému klaněti ani na hoře Sinaj ani Garizim, ale v duchu a pravdě.“ „Ne ten, kdo mi říká: Pane, Pane, vejde do království nebeského, ale ten, kdo plní vůli Otce mého“ atd., — ale v to, co nevěří svobodomyšlní křesťané, věří katolíci změněně nebo z části protestanti, pravoslavní a jak se všechny ty sekty náboženské jmenují. — Je jich nesmírně mnoho (dostanu brzy knihu „Vyznání sv. Antonína od Flanberta, kde prý jsou tresty ze všech náboženství světa — no a pak Ti povím, kolik jich je, jak pravdivým je výrok Voltairův: „Bůh stvořil člověka k obrazu svému a člověk oplatil mu tím samým“.)

Všichni svobodomyšlní a pokrokoví lidé zavrhují ty lidské výmysly — nesmysly o věcech nadpřirozených — bojují proti zatemňování rozumu lidského pověrami, což jest hlavně činností kleru, který chce tomu, neb v kalných vodách se mu dobře loví — a Ty, Ty, že bys mohla nepatřiti do řad, jež bojují za osvětu — ale do zpátečnických v té příčině?!

Prosím Tě, Mária, co máš proti Jednotě N . . . ské?! Že vylučuje členy katolického smýšlení?! Nevylučuje. Korporacím jako jednotlivci na výši doby stojícím jsou malichernými a překonanými otázkami spory náboženské — otázkami, jež se v minulých stoletích vyžily a dnes již jen prázdnou formou zvoní a následkem setrvačnosti všeho na světě trvají — dnes jiná otázka zabírá myslí lidské a to otázka poměru člověka ne více k Bohu, ale k člověku.

Víš, Mária, když s bigotností anebo sklonem ku klerikalismu setkávám se u kollegyň i nekollegyň, o nichž jsem přesvědčena, že mají mělký rozumek jako jsou ty jejich kloboučky girardy . . . tak se nad tím nikterak nepozastavuji, ale u kollegyně, která má „studni“, toho nechápu.

Odvolávám se na naše staré přátelství, prosím-li Tě, bys mi vysvětlila, co Tě přimělo státi se členem Katolické jednoty.

Domnívám se, že učitelky české nenarazily, zakládajíce svou Jednotu, na to úskalí co my — a je-li má domněnka pravdiva (příležitostně si v té příčině zjednám informaci), pak je to smutným pro nás vysvědčením, jak jsme ve všem za učitelkami českými pozadu. A pro vzdělance nemůže býti větší poroby než býti pozadu — státi zachmuřeně ve stínu, když jiní radují se v jasů hřejných paprsků slunečních.

Tvá Z . . .

Strasti a slasti učitelovy.

V tiché útulné vesničce horské, v malém, úhledném domku s malebnou zahrádkou dědoušek u okna — dobrý osmdesátník. Koho as vyhlídá ta stříbrovlasá hlava? Již dlouho tak nepohnutě stojí a v té dobré tváři pozorovati již známky obavy! — Proč asi?

V tom tichou vískou zahrčel vůz. Dědoušek Ščensný přikývl staříčkou hlavou a pouvadlými rty s vlídným úsměvem proklouzlo: „No, konečně!“

Již vychází před dům do zahrádky, kde rozvíjejí právě narcise a na okně v květináčích hyacinty rozličných barev. Jen v kuchyni řekl staré Markétce, by do světnice dala světlo a pospíšila s večeří. Zatím vůz zastavil a s něho vyskočila dívka as dvacetiletá.

Asi za hodinu potom rozpráví dědoušek Ščensný se svou vnučkou, Dalenkou, v přívětivé světničce. Jest večer před zeleným čtvrtkem. Dalenka přijela k dědouškovi, jedinému příbuznému na celém, celičkém světě poprvé — jako učitelka. „A Tebe že by, děvuško, neměli tam rádi?“ smutně zahovořil dědoušek.

Dalenka sklopila na chvíli hlavinku, pak vypravovala: „Ba, že, stařečku milý, nemají mne rádi, zlehčují mne, kde a jak jen mohou, a víte, jak mne očekávali? Když zaslechli, že místo podučitele dostanou mne, učitelku, o ničem jiném v hospodě a na besedách doma nemluvili, než, jaké prý to nyní bude vyučování, když jejich děti bude vyučovati — žena! Co prý ženská se do toho plete, proč nenechá vyučování mužským, beztoho děti nyní ani učitelů mnoho neposlouchají, jak žena si s nimi poradí! To bude asi pěkné vyučování, což může míti ženská takových schopností a toho vzdělání jako muž?“

Takovými řečmi mne přivítali, nic svojí nevědomostí přede mnou se netajili. Hned ještě přidali, že jsem příliš mladá, slabá, že děti se mne nebudou báti. Tenkrát jsem se jim v duchu smála a myslila jsem: „Což dělá učitel dětem bubáka, či snad mají rodiče každého učitele za strašidlo, jímž by rozpustilé děti lekali?“ — (Později zkusila jsem, že na té obavě přece také něco pravdy bylo.)

Odrostlejší děvčata zlobila se zase, že jsem jim vypudila milého společníka, který je dovedl tak pěkně baviti, vždy rozesmáti.

Pan farář s panem nadučitelem se toho všem narozmlouvali, ale nic na plat; když jsem došla, bylo mi nejprve vybojovati si jakou, takou vážnost, jak u dětí, tak u lidí. Dědoušku drahý, byl to kus perné práce!“ —

„Podle všeho, zdá se mi, že nemáš v učitelství velikého zalíbení“ — tázavým pohledem utkvěl staroušek na Dalence — „byl jsem učitelem 56 let a přece se mi nezmrzelo!“

„Ale, stařečku milý, vždyť se mi učitelství líbí, jen že je to úřad až příliš nesnadný a těžký! — Myslívala jsem, že učitel neb učitelka nemají starostí jiných, leč o školu. Je pravda, ale i těch jest až příliš, příliš mnoho.“

Chci-li vše svědomitě zastati, nemám ani chvílky prázdné — ustavičně jsem zaměstnána, tu cvičením sebe samé ve zručnostech, tu rozličnou přípravou na vyučování, a konečně úvahami o vyučování samém. Není dosti na tom, věc náležitě prostudovati, ale pak přemýšleti, jak s dětmi se o tom domluviti, jak se k jejich rozoumkům snížit.

Jsem ráda ve škole, dokud se mi vše daří, ale, Bohužel! nebývá tak vždy. Děti jsou někdy nehodny, nepozorny, ruší kázeň a pořádek ve škole a já konečně poznávám, že jsem se namáhala nadarmo. Až do pláče mi bývá, když vidím, že jsem mluvila ku prázdným stěnám a líto je mi času, který jsem tu promarnila!

Jsou sice někteří žáci a některé žákyně ke mně přítulny, mají mne rádi, tof jediná odměna za tolikerou námahu. Ale proč nejsou všichni takoví, vždyť mám všechny stejně ráda, a ke všem jsem stejně laskava!

Z lepších domů rodiče myslí, abych s jejich dětmi dělala něco zvláštního! Ale o poslušnosti se jejich dětem ani nezdálo.

Hned první den rozmazlený nováček utekl mi ze školy, že do školy choditi prý nemusí.

Jindy rozumná maminka přiběhla na mne, abych netrýznila její dítě všemi hloupostmi vyučování, že ono je bohaté, že se učit nepotřebuje, abych učila jen ty chudáky, ti že budou toho víc potřebovati, aby si chléb vydělali!

Chci-li pořádek míti ve třídě, a ten přece za vyučování býti musí, narazím často na odpor rodičů. Podrží-li žáka po vyučování, přijde otec

pro něho a říká: „Když zaslouží, jen mu nařežte“, ale kdy uzná, že dítě opravdu zasloužilo?

Doznávám již nyní pravdu starého výroku římského: „Koho bozi nejvíce nenáviděli, toho učinili paedagogem.“ Ovšem paedagog římský byl otrok a měl jiný úkol; ale zdaž není učitel neb učitelka také paedagogem!?“ Dokládala trpce Dalenka.

Dědoušek Sčensný mlčky poslouchal svoji vnučku a jen chvílemi přelétl přívětivou tváří divný jakýsi úsměv, zakýval staříčkou, bílou hlavou a mlčky poslouchal dále. — Nyní se též zamyslíl.

„Mnoho jsem zakusil“, po chvíli pravil s povzdechem, „ale byl jsem přece vždy učitelem tak rád! Věru, nepochopuji ten nynější svět! Stále jen brouká si a nařiká a přece — jak se má dobře proti nám! Již jen ty studie na ústavě! Jak dlouho se nyní k učitelství připravují — čtyři léta! Byl jsem půl roku u Ct. O. piaristů ve Vídni a to byly celé mé studie. Již jsem musel vyučovati. A nyní po tak důkladných studiích tolik nářku.

Ba mnozí páni učitelé chtějí se domáhati akademického vzdělání učitelů, že čtyři léta je málo a pod. Dobře, učitel na venkově, aby rozuměl všemu; aby byl lékařem, aby byl právníkem, aby se vyznal ve strojnictví a podobných vědách, v chemii, v mechanice a kdo ví, čemu aby všemu rozuměl. Ale — řekni mi, Dalenko, který úředník nebo jiný studovaný člověk prohlásil veřejně, že málo studoval, jak to nyní vy mladí učitelé činíte? A pak domáháte se větších platů? Za co?

Co bys si byla na mém místě počala“, s vlídným úsměvem pokračoval dědušek — „s ročním platem 13 zl., musejíc při tom ještě „paní rectorce“ zastávati chůvu!

Pravda, na takovém místě byl mi jeden týden dlouhý, a přičiněním pana faráře, dej mu Pán Bůh věčnou slávu, dostal jsem již lepší místo se 40 zl. ročně; ale měl jsem postel zrovna ve své třídě, jiného bytu pro mne nebylo. Lepší časy mi nastaly, když dostal jsem místo druhého preceptora v městě S . . . , kde v zimě bývaly hodiny pravidelně ve mlýně za městem, protože děti odtud do školy měly zlou cestu. Konečně odvedl jsem si odsud tvou nebožku babičku do vesnice K . . . na samostatnou školu jednotřídní. Tenkrát učitelé vybírali si plat od lidí sami, a to bylo trápení; lidé zůstávali často dlužní; v létě děti do školy málo chodilo, v zimě nebylo pro ně ani místa.

A přece byl jsem učitelem tak rád, mezi dětmi cítil jsem se tak nevýslovně šťasten. Děti na mne jen visely, viděly snad, že bych pro ně nevím co udělal! Nejkrásnější chvíle svého života prožil jsem ve škole, mezi dětmi. Žáci moji cítili, že je mám rád a hleděli mi též radost působiti, byli hodni, učili se dobře a o zkoušce byli vždy moji žáci chváleni.

Za málo let po mém příchodu do vsi nastal nešťastný rok 1848. se svými bouřemi. V okolních vesnicích všude bylo jitření a bouření v seelském lidu, panské sýpky a stodoly byly vylamovány, drábi a panská čeleď týrána, ale mně se podařilo přemluvití rozumné sousedy se starostou v čele, a ti pak působili na ostatní, že u nás nic se nestalo. Za to přijel k nám pan vrchní sám vyhlásit, že robota je na vždy zrušena a sedláci jsou na vždy svobodní, a co více, s celým obecním výborem podal si ruce a dal jim ve jménu milostivé vrchnosti 18 čtvrtek piva z panského pivovaru.

Nejvíce mne však těšilo a dosud těší, že ze mnohých mých žáků jsou znamenití lidé. Milují vlast, milují národ svůj, a všechny síly své věnují, by jim prospěli, a slávu svého národu i za hranicemi své vlasti povznesli. Dosud na mne vzpomínají, a mnozí mne i nyní zde v zátiší ještě navštěvují.

Ale i ti, jichž los byl méně příznivý, jsou přece většinou řádnými a hodnými lidmi.

Bůh jest, který mi pomáhal, sílil a vedl. S jeho pomocí založil jsem značnou žakovskou knihovnu, o které tenkrát daleko, široko slyšeti nebylo. Štěpařství, včelařství, hedvábnictví bylo tehdy v našem kraji dosti zapomenutým odvětvím hospodářství, ač poloha naší obce velice byla příznivá.“

„Ale jak jste, milý stařečku, to provedl? Víím, v okolí K . . . dosud podle cest mnoho morušového stromová a na stráních krásné sady ovocné a v dědině snad není jediného domku, aby nebylo u něho ovocného stromku, v každé dost nepatrné zahrádce vzorně zařízený včelín, a povídali mi, že to památka po jejich panu „rehtorovi“.

„To bylo, děvečko, tak. Na ústavě zvláštním, jako nyní učitelé, jsme nebyli, jen někde ten rok na hlavní škole a pak některý třeba ještě na krátký čas šel na nějakou jinou školu, ale většina šla již za preceptora, nebo pomocníka k nějakému zkušenému učiteli, od něhož se naučil, jak má s dětmi zacházeti, jak má učit a jak má potom sám o vlastním svém vzdělání pracovat. Ueho nejvíce si všímali, dověděl se brzy ve svém okolí od lidí, jen když si lidí, jich života, jich potřeb jen trochu všimal. To bylo u starých učitelů dosti snadné, protože od lidí mnoho záviseli a s nimi se často stýkali. Kterého učitele lidé milovali, tomu také lépe a raději platili. Ovšem, mnohý to jen dělal k vůli tomu chlebaření, ale přes to přese všechno zdá se mi, že tenkrát bylo mnohem více ideálních učitelů, než nyní. My nečítali hodiny, kolik který vyučuje, my učili ustavičně, od rána do večera, od noci do noci, nejen ve škole, ale všude, kam jsme jen pohlédli.

Knih tenkrát nebylo, a co byly, ty byly náramně drahé, jen bohatší z nás mohli si poříditi knihovny, ale většinou ze knih jen německých. Ale to nevadilo. Nejprv učil jsem se české mluvnici. Při tom hned první rok založil jsem ve školní zahradě školku (štěpnici) a postavil si včelín.

Děti školní bral jsem si při tom na pomoc, aby viděly, jak se co dělá. Chvála Bohu dařilo se mi dobře. Zároveň děti byly povzbuzeny a začaly na podzim sázeti si doma v pustých humnech jádra ovocná, jak to dělaly na záhonu se mnou ve škole. To byl začátek. V zimě učil jsem zatím předepsanému čtení, psaní, počítání, četlo se evangelium, vykládal se katechismus, ale doma dělal jsem pilně o všem poznámky, jak se co osvědčilo. Z jara přinesli si žáci vrbové pruty, ostré nože a učili se štěpovati, roubovati, spojovati, očkovati, obvazovati. I nalomené větvičky se obvazovaly a sřezovaly. Když vše již šlo na vrbových prutech, šel jsem s nimi do zahrady. Každý den po vyučování až do večera měli jsme plno práce. Z loňských pláňat dal jsem každému domů na přesazení. Z mých poznámek byl již objemný denník. Za dlouhých zimních večerů následujícího roku pročítal jsem vše, opravil a složil z toho spisek „o štěpařství“, jež jsem vlastním nákladem vydal. Za nedlouho potom následoval spis „o včelařství“. Beze chlouby doznávám, že byly jmenované spisky z nejprvnějších českých spisů toho druhu. Nyní ovšem mají obě ta odvětví bohatou literaturu; nicméně, knížečky ty těšily se veliké oblibě do nedávna. První vydání jsem asi z polovice rozdal. Až lidé poznali, o čem se v nich jedná, chodili sami pro ně, přicházeli o radu, zvali mne k sobě do domů. (Pán Bůh mi prokázal velikou lásku!) Tu jali se rolníci vysazovati ovocné stromová u svých statků, podle cest, do polí, na stráně. Brzy nám naše stromky nestačily. Co nyní? Zažádali jsme u vrchnosti. Za krátko dostali jsme — dostali 200 moruší. Co nyní? Krátce před tím vyšel německý spis o hedvábnictví a časopisy doporučovaly toto odvětví. Milostivou vrchnost

přece nepohněváme. S velikou uctivostí a díkem přijali jsme ten nad očekávání veliký dar a já rychle dopsal autorovi německého spisu, který náhodou bydlel ve hlavním městě. Za týden přišlo povolení, za týden spis o hedvábnictví byl přeložen a k tisku připraven.

Ještě jsme nějaký rok s pěstováním bource morušového počkali, až moruše vzrostou, a spisek bude náležitě přečten a vysvětlen.

Zatím podle rozličných pramenů sestavil jsem schválenou učebnici „Země a dějepis Moravy pro školy obecné“, která za krátko 4. vydání se dočkala. A vídíš, Dalenko, to bylo vše, když kněží měli dozor nad školami! V roce 1868 vyslalo mne vysoké c. k. míslodržitelství na hospodářský kúrs do Vídně. To jsem byl již v zorným učitelem u nás v K . . . na dvoutrídce, ač jsme měli město půl hodiny od nás.

Zatím můj syn, tvůj strýček, stal se učitelem ve hlavním městě. Tvoje nebožka matka, ta zase byla znamenitá zpěvačka. S 9 lety zpívala již sola v kostele nejen u nás, ale vyžádal si ji vždy pan varhaník v blízkém městě o svátcích neb o nějakých slavnostech, aby si také ve velkém kostele zazpívala. Škoda, že tak mladá se provdala a tak záhy zemřela!”

Při tak bolné vzpomínce vytryskly Dalence s očí stříbrné perličky. Málo znala svoji matičku, málo věděla o svém tatičku. Zda ji vidí z onoho světa, těší-li se nad ní, dokud je zde na zemi a shledá-li se jednou radostně s nimi v blažené věčnosti? — — —

Zatím dědoušek po krátkém mlčení pohnutým hlasem pokračoval: „Nemysli však, že se mi vždy jen dobře dařilo! Nedařilo! — — —

Bylo mi také mnoho, mnoho snáseti! Ale ani v největším neštěstí, když snahy mé najednou — po tolika letech — byly zneuznány, já takorča na pranýř postaven — nezmalomyslněl jsem — a přestál jsem vše.

Bylo v r. 1873, kdy po roce sedmdesátém přišly nové zákony školské, na mne se mnoha stran, mnoho žalováno, a já dostal rozkaz složit zkoušku; učitelské spůsobilosti s tím doložením, „sic že budu suspendován!“

„Pro Bůh! strýček byl přece ve zkušební komisi již od roku 1872! To jste měl být zkoušen před svým vlastním synem!“

„Ano, byl jsem skutečně pak suspendován, ale jen na krátký čas; měšťané blízkého města znali mou 33letou činnost v obci, kde jsem najednou nyní stal se nemožným, vyžádali si mne na školu a vymohli i toho, že zkouška mi byla odpuštěna. Nebyl jsem nikdy podlízavý, a ani tehdy jsem nikoho neprosil, leč milého Boha, aby mi pomohl. — I v těch nej-smutnějších chvílích sílila mne důvěra v Boha — a v nejhroznějších dobách mého utrpení osvěcovala tmavou dráhu mého žití — láska k povolání.

Tato láska byla mi kahanem svíticím, který mne po celý můj život vedl a také mne vyvedl z temného bludiště. Dokázal jsem svoji nevinu, ukázal jsem svým žalobníkům-kolegům (bohužel) že jen závist a zášť je k tomu pohnulo.

Věř, Dalenko, že láska zmůže všechno. Pamatuj si zlatá slova svatého apoštola Pavla ke Korintanům:

„Bych jazyky lidskými mluvil i andělskými, lásky pak kdybych neměl, byl bych jako měď zvučící, anebo zvonec znějící. A bychť měl prorocství a znal všechnu víru, tak že bych hory přenášel, lásky pak kdybych neměl, nic nejsem. A bych rozdal na pokrmý chudých veškeren statek svůj a vydal tělo své ku spálení, lásky pak kdybych neměl, nic mi neprospívá.

Láska trpěliva jest, láska nezávidí, nejedná lehkovážně, nenadýmá se, není cti žádostiva, nehledá, co jejího jest, nevzpouzí se, nemyslí zlého, neraduje se z nepravosti, ale raduje se pravdě; všecko snáší, všemu věří, všeho se naděje, všeho trpělivě čeká.“

Jsem toho mínění, že kdyby nynější učitelé a učitelky větší lásku měli ku svému povolání, zastávali svědomitěji své povinnosti, lépe by se jim dařilo a byli by šťastnější.

Ku štěstí netřeba peněz, jen spokojené myslí. Nenařikali by, že učitel nejkrásnější doby denní ztráví v dusné světnici školní, nenařikali by, že učitelství je namáhavé a p.

Láska k povolání základem všeho štěstí. Proto, moje nejdražší, jen lásky k povolání si hled' a k tomu přidej pevnou důvěru v Boha a ostatní, věz, dostaví se samo.

Pamatuj na svého staříckého dědečka, který dlouho již snad světem putovati nebude.“

S jakými city po svátcích loučila se asi Dalenka s ubohým, dobrým dědouškem, kterého snad, než se nadá, uchvátí neúprosná morana!

Porozuměla-li mu Dalena v předvečer zeleného čtvrtku? A porozuměla-li, s jakými asi myšlenkami a představami odjížděla? *M. Jiříčkova.*

Rozhled po učitelských časopisech.

(Pokračování.)

Národ a škola č. 1. roč. XXIII. neví již, co by napsal o „strašidle“ klerikalismu, tak napadl učitelky. Ve článku „Soukromé ústavy pro učitelky a klerikalismus“ praví: „Již od mnoha let pocítuje se ve všech zemích cislajtanských nedostatek veřejných ústavů pro vzdělání učitelek, neboť od 30 let jich nepřibylo ani o jeden. Je to tím nápadnější, že učitelek přibývá ve všech zemích rok od roku nepoměrně více než učitelů — —

Snad má vláda při tom úmysl zabraňovati přílišnému návalu dívek do učitelských ústavů — jinak to nelze vysvětliti.

Nyní ten úkaz nepoměrného přibývání učitelek se vysvětluje soukromými ústavami klášterními v Čechách a v Haliči (Lvov 3, Krakov 2, po jednom Rešov, Kolomyje, Tarnov, Stanislavov, Stryj, Tarnopol, t. j. celkem 11 ústavů).

Tak si klerikálové vychovávají na tisíce ženských bojovníků, kteří na školách dívčích a smíšených vychovávají zase na tisíce přívrženců klerikálních.

Jak to bude za 10 let — — Boj pokrokového hnutí bude pak velice těžký, ne-li nemožný!“ — —

Tak vida, jaký mají pokrokoví páni z nás veliký strach! V našem katolickém spolku je hezký počet učitelek a z klášterních škol asi málo která!
(Pokračování.)

Z P R Á V Y.

Prátele! Když přijat byl v audienci u sv. Otce jesuita P. Zocchi, výborný kazatel a spisovatel italský, pravil k němu sv. Otec: „Velebný pane, pište články. Ty prospějí ještě více než kázání; neboť kam nevnikne slovo kazatelovo, tam se dostanou noviny. Čtou je i takoví, kteří na kázání nechodí.“ — Redaktor „Vychovatelských Listů“ snažně prosí

o literární příspěvky všeccky, jimž na zvelebení dobrého vychování záleží.

Nový časopis pro šíření ideí náboženských v českém školství „Křesťanskou Školu“ začal vydávati Václav Špaček. Soudíce z výtečného obsahu prvních dvou čísel nemůžeme leč projeviti redaktoru p. Špačkovi přání, aby ušlechtilá snaha jeho přinesla školství českému mnoho dobrého!

Jen svobodomyšlně! Na valné schůzi Budče brněnské dne 5. prosince pravil předseda její p. Bašný: „V položce passiv jest jedna zarmucující, že se totiž nepodařilo Budči všechny druhy v okrese seřaditi pod prapor společný. Pracujme a neustaňme, až všechny pod jeden prapor přivedeme.“ — P. Bašný, skutky Vás usvědčují z farisejství! Týž den vyloučili jste ze svého sdružení všeccky členy, kteří jsou ve spolku katolických učitelův a jimž nic špatného dokázati nemůžete. Skutek ten nemůžete ospravedlniti usnesením delegátův v Brně ze dne 2. listopadu 1901, neboť katování nařizovati nemá práva nikdo.

Tak se děti nevychoávají! Není tomu dávno, bylo mi jíti cestou veřejných sadů, a že jsem byla poněkud unavena, posadila jsem se na jednu z lavic. Za malou chvíli jde podle mne slušně oděná paní s chlapečkem asi čtyřletým. Hošík zadíval se na mne svýma dětskýma očima tak vábivě, že jsem se naň přívětivě usmála. Než v tom okamžiku změnil se obličej chlapečkův, zahlídl škaredě, a jazyk jeho jak byl dlouhý, vystrčen byl proti mně. Jest pochopitelno, kterak mne to zarazilo a proto mi také hned z úst vyjelo: „Ale jsi ty nezvedené dítě!“ — A co matka? Všecko to pozorovala a také mou poznámku zaslechla; než ta právě jak se zdálo jí velice urazila, neboť ne chlapce, ale mne takto pokárala: „Vždyť je to dítě, a s dětmi se nic přísně nebere“. Ukázala mi záda a šla přičky přes cestu na druhou stranu. Já ale jsem si pomyslíla. Ty pošetilá matko, čeho se všeho nedočkáš, budeš-li dítě své takto vychovávatí. K.

České školství ve Vídni. Školský odbor české národní rady ve Vídni zaslal na nový rok dolnorakouské zemské školní radě žádost za zřízení dvaceti českých škol ve Vídni a Floridsdorfu. Petice podepsána jest 2972 žadatelí; počet přihlášených dítek, které by tyto školy navštěvovaly, obnáší 5044 a sice má býti zřízena v každém vídeňském okrese jedna škola. Jenom I. a IV. okres měly by školu společnou, kdežto v V. okrese měly by býti zřízeny dvě chlapecké a dvě dívčí školy. Žádost obsahuje 281 archů, na jichž příslušné okolkování použito bylo za 400 korun kolků.

Svobodná katolická universita. Biskupové rakouští na konferenci ve Vídni se usnesli založiti v Solnohradě svobodnou katolickou universitu.

Učitelstvo uherské žádá snížení služebních let ze 40 na 30. Všecky strany sněmovní žádost tuto podporují, a sám ministr vyučování slíbil, že žádostem učitelstva bude vyhověno.

Katolické školství na pařížské výstavě. Katolická církev byla velmi čestně zastoupena ve školství na předloňské světové výstavě v Paříži. Vůbec tvrdili povolání znalci, co bylo nejslavnějšího v oboru školském, skoro vše vytvořili katoličtí kněží buď světští neb řeholní. Bylo tam viděti místnosti obecných škol se všemi moderními potřebami a prostředky. Čehokoli novodobá paedagogika a hygiena žádala od vzorné učebny, vše tam bylo vystaveno. A první ceny většinou odnesli si v každém oboru jen školní bratří. Mezi 115 předměty, které byly pro obecné školství, bylo do 20. srpna minulého roku 57 prvními cenami (grand prix) obdařeno, které vystavili školští bratří. Později získali ještě 29 prvních cen, tak že jich měli 86. To znamená pro ně výborný pokrok a nedostižný úspěch. V tomto oddílu

bylo mnoho vzorů lavic, školních tabulek, pér a pod., samé to vynálezy školských bratří, kteří na tyto předměty dostali patent.

Neuvěřitelný případ. Ze života brněnských škol vypráví „Hlas“ následující: Ve čtvrté třídě obdržela jedna oběť hříšné neuvědomělosti české tento trest: 25krát opsati „ich soll nicht böhmisch sprechen“ (nemám česky mluvit). Tak tedy v Brně již došli tak daleko, že za české slovo dávají 25krát opisovati brutální rozkaz německý. Brno je od Vřesna daleko, půjde-li to ale takhle dále, dočkáme se ještě my, že za české slovo budou děti v Brně hůře trýzněny než polské děti pro své národní nadšení ve Vřesně.

Když událost vřeseňská projednávána byla před soudem, řekla polská žena: Moje dítě není mezi těmi, které byly zbity, ale pravím zde veřejně, že bych raději své dítě viděla mrtvé, než aby se mělo učit po německu modlit, poněvadž nemohu se pak s ním sama modlit a nemohu s ním rozmlouvat o tom, co mé dítě a já máme na srdci.“ — A náš lid český? Vizme, kterak žene své ubohé děti do německých škol, jako v Ivančicích a jinde, a naši čeští rodičové, je-li jejich dítě v české škole spravedlivě pokáráno, vyhrožují hned, že je dají do školy německé.

Socialní politika do školy. Pruský ministr vyučování vydal výnos, aby se budil zájem mládeže pro sociální politiku. Při vyučování má se přiměřeným způsobem poukazovati na sociální zákonodárství, na starobní, úrazové a invalidní pojišťování.

Školu se všemi hygienickými opatřeními zřídili si obchodníci varšavští. Hygienický dozor vykonává zvláštní lékař školní, který jest povinen ve škole denně 2 hodiny dlíti. On rozsazuje žáky podle jejich vývinu a podle toho, jak slyší a vidí. Vede zvláštní lékařskou knihu, kam zaznamenává se o každém žáku, co se týče jeho zdravotního stavu. — O každé konstatované vadě neb chorobě uvědomují se ihned rodiče nebo pěstouni. Na vysvědčení uvedena jest výška a váha každého žáka před obdobím, za které se vysvědčení dává, a po tomto období. Trestem jediným je pochvala nebo pokárání před celou školou. Neučí-li se žák nebo chová-li se špatně, oznámí se to ihned rodičům. Žáci nejnižších tří tříd nedostávají domácích úkolů, zápisků si rovněž nečiní. Vyučování trvá od 9. hodiny ranní do 4. hodiny odpolední. Mezi jednotlivými hodinami je patnáctiminutová přestávka, polední pauza obnáší půl druhé hodiny. V přestávkách odeberou se žáci do velkých sálů, jež jsou při každé učebně, mezi čímž se třídy řádně provětrají. V polední přestávce dostanou všichni žáci svoji snídani: dvě housky proložené masem a sklenici mléka. Před snídaní konají se chvíli cvičení prostrná nebo na náradích.

„Život.“

Tovaryšstvo ku záštitě zanedbaných dětí založeno bylo ve Lvově před dvěma roky zásluhou paní F. Pachingerówné a M. Starklówné. Účelem spolků jest vyhledati zanedbané dítky, pečovati o ně, umravniti a učiti je a v případě dostatečných prostředků hmotných pomáhati jim do života a zakládati je materialně v počátcích živnosti. Spolek ten pod názvem „Towarzystwo panien“ má nyní as 60 členův činných, a 40 přispívajících a obrací se k veřejnosti, o podporu poukazujíc na výsledky své činnosti.

„Život.“

Spolek k ochraně dětí. Poslanec Stevo Popovič-Vasin podal v chorvatském sněmě návrh, aby založen byl po celé zemi veliký spolek na ochranu dětí (družstvo za záštitu dějece).

Karban. „Krkonoš“ v 30. čísle oznamuje, že minulého roku bylo vyrobeno „pro vlastní potřebu“ 1 a půl milionu her karet. Karban dosud žije: tato číslice jest toho dokladem. „Leckde jsou karty ve větší vážnosti

než dobrá kniha. V kartách kolik zlatých utratí leckterý náš člověk dovede každou neděli, ale aby dal do roka zlatku na knihu nebo časopis, tomu se směje. Spotřeba karet bude u nás stále charakteristickou známkou našeho vzdělání. Kde naleznete hráti pilně karty, nehleďte lidí po vzdělání toužících; kde lidé čtou, tam nehrajou v karty“. Divíme se, že zemští finančníci naši nevšimli si této nadvýroby a dosud každou hru karet zemským kolkem nezdanili? 20 haléřový kolek na jednu hru vynesl by zemi hrubých 300.000. K. My na věc pohlížíme ovšem ze snahy, aby zábava o 32 listech byla omezena, ne-li zamezena, ve prospěch zábav ušlechtilejších.

(Škola našeho venkova).

Alkoholismus mezi naším lidem. Dle denních listů zemřel náhle v Kojetíně čtyřletý Josef Koudelníček. Přivolaný lékař zjistil při pitvání, že dítě zemřelo následkem nemírného pití kořálky, již mu dal vlastní otec. Zavedeno s ním vyšetřování.

Pěkné epigramy uveřejnil časopis „Obzor“ v 1. čísle XXV. ročníku :

Co jest klerikalismus?

Nám klerikalismus je kabát,
v němž katolíka tušíme;
my nebijeme katolíka,
jen v klerikála bušíme!

Už to bude!

Nuž kde jsou ty nové světy,
na něž pořád čekáme? —
„Nedočkavci! nevidíte,
že k nim chaos děláme?“

Astronomická zpráva na měsíc únor. V měsíci únoru bude lze spatřiti jen jednu oběžnici a to: Marbura. Všecky ostatní viditelné oběžnice jsou blízko Slunce a proto jsou viditelné. Merkura lze spatřiti 2. února ve tři čtvrti hodiny po západu Slunce a bude možno jej pozorovati skoro hodinu.

PÍSEMNICTVÍ.

Listy matkám o výchově. Napsal dr. Ewald Haufe. Se svolením spisovatele přeložil Jan Kranich. Začaly vycházeti nákladem Pelclovým v Praze.

Rodinné vychování. Ročník II. Číslo 10. O důležitosti ruční práce při vychovávání dívek. Úryvek z kroniky rodinného útrpení. Sirotečkové. Závistivá řevnivost. Výňatek z povídky: Linharta Gertruda. Vzpomínky z opátrovy.

Křesťanská škola. Časopis pro šíření ideí náboženských v českém školství. Vydává a rediguje Václav Špaček. Ročník I. Číslo 1. a 2. Vliv interkonfessionální školy na výchovu dítek a na poměry společenské. Vychovávání mladšího učitelstva. Proč se intelligence odvrací od církve katolické. Nemáme děti! Exhorty.

Vychovatel. Časopis věnovaný zájmům křesťanského školství. Ročník XVII. Číslo 1. Altruismus a egoismus. O reformě škol středních. Katechetská příloha. Učitelská příloha.

Anděl Strážný. Časopis pro křesťanskou mládež. Ročník XXI. Čís. 5. O Ježíškovi. Mrtvého dítěte vánoční stromeček. Mladý hrdina. Vánoční kukátko.

Rajská zahrádka. Red. Václ. Špaček. Roč. XI., sešit 5. Nakl. Cyrillo-Methodějské knihtiskárny V. Kotrba v Praze. Připojena jest k tomuto číslu krásná reprodukce leptu V. Strettiho „Chrám sv. Mikuláše na Malé Straně“.

Moravan. Vychází v Olomouci každou středu a sobotu. Předplatné obnáší s poštovní zásilkou celoročně 8 K. Doporučujeme tento neohrožený list všele.

Rozhledu po lidumilství, jediného filantropického našeho měsíčníku, vycházejícího redakcí JUC. Fr. Cyr. Vlka (v Praze, 359.—VII.) ve prospěch „Jub. ženského asylu císař. a králov. Alžběty“ v Praze-III. (na Kampě), vydáno bylo 12. č. IX. ročn. s bohatým obsahem.

Th. Ribot: Nemoci paměti. Přeložil Jan Nepokoj. 168 str. Za 2 K. (Posudek podáme v některém z příštích čísel.) Nákladem Jos. Pelcla, Praha II., Lípová ulice č. 8.

HOVORNA.

St. Mrzí Vás, velectěná, že pisatel školského rozhledu v brněnské „Hlídce“ zná jen dva dobré učitelské časopisy: *Pedagogické Rozhledy* a *Život* a ostatní učitelské a vychovatelské časopisy (tedy patrně i „Vychovatelské Listy“) přirovnává k „cervánkům“? Utěchou Vám buď, že práci naši spravedlivě pousoudí duch povolanější, až jen nastanou časy klidnější a vášnivá rozervanost ustoupí kritické rozvaze. Kritiky spravedlivé báti se nemusíme, neboť poctivými prostředky snažíme se dojíti velikého cíle a je nás kol „Vychovatelských Listů“ jen tolik, kolik prstů na jedné ruce, a kolem nás vířivé moře lhostejných a nepřátel. Ostatně nešetrný pisatel by nejlépe učinil, kdyby se sám chopil péra a ukázal, jak se v katolických listech učitelských psátí má. Jedinou dobrou úvahou by více prospěl, než kopou nespravedlivých kritik.

Prosíme všechny katolické redakce, aby nám po výtisku svých publikací výměnou posílaly.

Nous prions toutes les redactions des revues catholiques de nous envoyer en échange un exemplair de leurs publications.

„Vychovatelské Listy“ vycházejí dvakrát měsíčně (5. a 20.)

Předplatné na celý rok obnáší 6 K

Redaktor Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích.

Administraci a expedici vede Marie Chytilová, učitelka v Brně, Veselá ulice čis. 13., posch. II., dvěře 10.

Nákladem Katolického spolku českých učitelů na Moravě.

Príspevky se honorují.

Inserty účtují se levně.